

LEBRIS

We know
books

Margaret Starbird

**MARIA MAGDALENA
ȘI MOȘTENIREA EI
PIERDUTĂ**

Numerele simbolice și uniunea sacră în creștinism

Traducere din limba franceză
de Liliana Burghină

Editura

For You

Cuprins

Introducere. În căutarea miresei pierdute	5
Capitolul 1 Planul Templului cosmic	13
Capitolul 2 Canonul numărului sacru	26
Capitolul 3 Numerele sacre și Noul Testament	47
Capitolul 4 Arhitectii credinței creștine	65
Capitolul 5 Spiritul și legea	82
Capitolul 6 Scopul cărții <i>Apocalipsa</i>	104
Capitolul 7 Gematria în <i>Apocalipsa după Ioan</i>	120
Capitolul 8 Schimbarea erelor	138
Capitolul 9 Numele sfânt Maria	149
Epilog. Erosul negat	177
Glosar	181
Cronologie	185
Bibliografie	188

PLANUL TEMPLULUI COSMIC

Am convingerea că, la începuturile sale, creștinismul a inclus celebrarea *hieros gamos*, „căsătoria sacră“ a contrariilor, model întruchipat în mirele arhetipal și mireasa lui – Iisus Hristos și femeia numită „Magdalena“. Acest tipar al unității, pierdut în mod tragic în leagănul creștinismului, este modelat în planul fundamental al vieții noastre pe Pământ și manifestat în rolul de lider jucat de anumite femei în cadrul comunității primilor adepți ai lui Iisus. În urma răstignirii mirelui sacrificat, amintirea parteneriatului sacru de energii masculine și feminine din miezul lucrării sale a fost suprimată treptat, fiind înlocuită de cultul învierii Domnului Oștirilor, așezat în glorie la dreapta Tatălui Său pe un tron ceresc în ceruri și slujit de o ierarhie de bărbați aleși și de moștenitorii acestora.

Parteneriatul sacru nu a fost inventat în primul secol. Acesta a fost un ritual sărbătorit în numeroase regiuni din Orientul Apropiat cu mult timp înainte de apariția creștinismului. În Mesopotamia, de exemplu, templele pentru

cuplurile de zei și zeițe erau adesea construite unul lângă altul, onorând energiile divine ca parteneri intimi: Inanna și Dumuzi, Ishtar și Tammuz. După cum au arătat Samuel Kramer, Helmar Ringgren și alți cercetători ai religiilor antice, binecuvântarea derivată din „căsătoria sacră“ s-a răspândit din „camera nupțială“ în întreaga țară și le-a adus fertilitate și stare de bine oamenilor, precum și recoltelor și turmelor acestora.

Poezia liturgică din Sumerul antic, descoperită pe tăblițe de lut, onorează uniunea sacră a zeiței Inanna cu partenerul ei, Dumuzi, iar mitologia consemnează multe alte cupluri cu nume divine: Ishtar și Tammuz, Ba'al și Astarte, Isis și Osiris, Cybele și Attis. Deși relatările despre aceste zeități diferă în anumite aspecte, ele au în comun elemente semnificative precum: celebrarea nunții perechii, moartea sacrificială a mirelui/împăratului și bucuria reunirii cuplului despărțit la locul învierii. În ceea ce privește căsătoria, moartea și învierea, miturile acestor zei și zeițe prezintă o asemănare remarcabilă cu relatarea despre Iisus și Maria Magdalena din Evangheliile creștine. Începând cu ungerea lui Iisus de către femeie cu prețiosul mir la banchetul din Betania și culminând cu reîntâlnirea lui Iisus și a Mariei în dimineața de Paști, relatată în *Ioan* 20, 14–17, secvența pasiunii urmează modelul cunoscut al cultelor antice. Privit într-un asemenea context, pare evident că acel cuplu reunit în grădină poartă arhetipurile antice ale miresei și mirelui – preaiubiții.

Ce s-a întâmplat cu paradigma din Antichitate, imaginea Divinului cuprinzând masculinul și femininul, uniunea a doi parteneri sacri? În ultimele decenii, cercetări în domeniul antropologiei culturale și arheologiei întreprinse

de Marija Gimbutas și alți savanți au descoperit secrete nebănuite ale strămoșilor noștri îndepărtați, îngropate sub straturi de nisip și moloz. Unele dintre aceste descoperiri au contribuit în mare măsură la revizuirea perspectivei asupra istoriei și importanței principiului feminin, devalorizat de-a lungul mileniilor, de la vremurile dinaintea istoriei când Divinul era onorat ca fiind atât feminin, cât și masculin.

Potrivit Marijei Gimbutas și adepților ei, strămoșii noștri neolitici au pornit de la observațiile lor privind funcțiile vitale ale femeii, pentru ca apoi să afirme existența unei zeițe-mamă al cărei domeniu era generosul Pământ, cu abundența sa care i-a oferit omenirii timpurii lucrurile necesare vieții. Ea era Mama tuturor. După cum a arătat Gimbutas, foarte devreme în istoria omenirii, încă de acum 20 000 de ani, această zeiță a fost reprezentată în arta rupestră și în sculptură cu șolduri largi și sâni mari, pentru a-i celebra fertilitatea. Popoarele primitive care o cinsteau pe zeiță vânau și strângeau hrana ziua, apoi se ghemuiau seara în jurul focului, observând fluxul și refluxul, curgerea vieții, ciclurile anotimpurilor, înghețul și dezghețul, înmugurirea și recoltarea, nașterea și moartea. Acești nomazi preistorici au învățat treptat să cultive câmpurile și să-și construiască adăposturi. S-au stabilit în sate, au confecționat artefacte din lut și paie și au recunoscut-o pe Marea Mamă ca sursă a tuturor binecuvântărilor. Ea a fost celebrată ca fiind cea care a dăruit unele dintre cele mai înalte daruri ale civilizației: horticultura, meșteșugurile, artele și chiar limba însăși.

Mama tuturor

În lucrarea *The Lost Language of Symbolism*^{*}, Harold Bayley, cercetător în antropologie culturală și lingvistică, observa că sunetul reprezentat de litera *M* este silaba *em* care o întruchipează pe Zeița Mamă ca apă primordială – oceanul presupus a fi sursa întregii vieți de pe Pământ. Cuvântul pentru „mamă” în limbile care provin din indo-europeană începe cu acest sunet, probabil întrucât este primul sunet pe care îl scoate un bebeluș și, așadar, este echivalat cu strigătul după mama sa. Cuvântul „mamă” (*matr* în sanscrită, *mater* în latină) are aceeași rădăcină cu „materie” și „material” și reprezintă în egală măsură latura fizică a omenirii, carnea și oasele noastre formate în pântecul mamei, elementele și moleculele esențiale ale întregii creații materiale. Alte cuvinte care derivă din aceeași rădăcină includ „matroană”, „matriarhat” și chiar „matrimonial”, toate intim implicate în maternitate, „ușă” prin care materia primește viață și formă.

Asocieri ale sunetului *em* cu „mama” se regăsesc în numeroase religii. În textele grecești ale Evangheliilor creștine mama lui Iisus se numește Maria, în timp ce în ebraică ea s-a numit Miriam. În budism, mama lui Buddha este Maya, mama zeului grec Hermes este Maia, zeița egipteană a dreptății și ordinii se numește Maat. Potrivit lui Bayley, sunetul *em* este asociat pe scară largă cu apele primordiale ale oceanului și cu Marea Mamă. Acest sunet este legat în mod fundamental și de „zumzetul” cosmic – sunetul interacțiunii constante sau dansul energiilor

^{*} Harold Bayley, *The Lost Language of Symbolism* (1912; reeditare, Totowa, New Jersey, Rowman&Littlefield, 1974).

cosmice reprezentate în sanscrită prin *OM* (*aum*). Și acest sunet pare să fie legat de arhetipul pentru mamă, *uterul*. În alfabetul grecesc, litera Ω , omega, pare să însemne „marele OM“, iar reprezentarea grafică a literei își asumă chiar silueta fizică a cavității creatoare, pântecul – arhetipul „potirului-Graalului“. În timp ce și alte litere pot fi asociate cu un vas, omega pare a fi cel mai sugestiv pentru fiziologia uterului.

În cartea *Apocalipsa*, Dumnezeu spune: „Eu sunt Alfa și Omega, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine.“ (*Apocalipsa* 1, 8) Alfa sau „marele A“ reprezentând masculinul și omega „ Ω “, arhetipul feminin, formează împreună uniunea dintre contrarii, suma întregii creații conținute în esența Celui Sfânt ultim și suprem – deplinătatea monadei divine. Celelalte litere ale alfabetului – ce reprezintă întreaga creație – sunt cuprinse între acestea două, primul și ultimul sunet al alfabetului grecesc. Din punct de vedere simbolic, literele alfabetului sunt sacre deoarece reprezintă întregul „Cuvânt“ al lui Dumnezeu, creatorul cosmosului, iar numeroasele lor combinații și variații sunt văzute ca expresia infinită a forței creatoare.

Asocierile mamei primordiale cu apa sărată precedă cu milenii confirmarea științifică din era modernă potrivit căreia viața pe Pământ și-ar fi avut originea în ocean, posibil ca urmare a unor erupții vulcanice și a căldurii subacvatice intense. Și în greacă, și în latină, litera care reprezintă sunetul *em* ia forma valurilor mării, iar litera ebraică *mem* înseamnă „apă“. În latină, *mare* înseamnă „ocean“, iar în ebraică *mara* este „marea sărată amară“.* Toate mamiferele se nasc din apă sărată, lichidul amniotic din pântecul mamei lor. Cuvântul „mamifer“ (de aici,

* Alexander Cruden, *Cruden's Unabridged Concordance* (Grand Rapids, Michigan, Baker Book House, 1973), p. 582.

„mamar“) se referă la acele specii de vertebrate care își alăptează puii și, astfel, o întrupează pe *mama* feminină.

V și A

Altare antice închinat zeitei Marea Mamă se găsesc în numeroase locuri din Europa. Descoperiri recente sugerează că în anumite sanctuare neolitice datând din 7000 î.Hr. până în 3500 î.Hr., forma literei *V* este asociată cu Zeița Mamă.* Un studiu al simbolismului arhaic sugerează că, probabil, *V*-ul primordial este simbolul preistoric pentru vasul sau pântecul întregii vieți – arhetipul potirului vieții, simbol al Femininului etern și al mamei noastre planeta, Pământul fiind recipientul sacru și vasul creator al vieții, așa cum o știm noi.

În lucrarea sa *Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism*, tipărită pentru prima dată în 1868, Thomas Inman clasifică simbolurile preistorice pentru bărbați și femei găsite în sanctuarele antice din întreaga lume. Stâncile și „înălțimile“ și, în cele din urmă, altarele și rugurile de sacrificiu sunt sanctuare falice, în timp ce peșterile, grotle și crevasele sunt asociate cu orificiile feminine. Marele „A“ sau Δ , tetraedrul sau piramida tridimensională, reprezintă puterea de procreare a Marelui Tată, „veșnic potent“ și adesea asimilat cu zeul Soarelui sau al focului. Cultele acestuia, deloc surprinzător, includ în mod frecvent construcția piramidală și o ierarhie preoțească derivată din autoritatea absolută a principiului solar înscăunat.

Echivalentul simbolic al piramidei masculine sau triunghiului este ∇ , „triunghiul de apă“ sau feminin, un vas

* Riane Eisler, *The Chalice and the Blade* (San Francisco, Harper&Row, 1988), p. 72.

care o reprezintă pe Marea Mamă, Gaia însăși. În mitologiile lumii antice, planeta noastră este destinatarul acțiunii de procreare a zeului Soare. Zeița Pământului, impregnată de razele Soarelui, le oferă un banchet copiilor ei, producând recolte generoase de fructe și cereale. Împreună, marile Δ și ∇ reprezentându-i pe zeul solar și zeița pământului se unesc într-o armonie sacră ce reînnoiește ciclurile vieții pe planetă. Iar întrepătrunderea intimă a simbolurilor formează o hexagramă – $\star$ –, imaginea arhetipală a căsătoriei sacre.

Hexagrama obișnuită sau pecetea lui Solomon, al cărei sens intrinsec a fost ascuns mult timp conștiinței occidentale, a fost onorată în multe dintre culturile antice ale lumii. Este întrepătrunderea intimă a simbolurilor arhetipale pentru masculin și feminin, V (potirul) și Λ (sabia). Este și simbolul utilizat în alchimie pentru a reprezenta uniunea dintre foc și apă, ale căror hieroglife sunt Δ (focul) și ∇ (apa). Un prim habitat al acestui simbol reprezentând dansul cosmic al energiilor opuse pare să fi fost India, acolo unde simbolizează căsătoria sacră a zeului indian Shiva cu zeița Shakti, corespondenta sa. Aceasta reprezintă interacțiunea eternă dintre forțele pozitive și cele negative din întreaga creație, recunoscută ca dansul cosmic.

Referiri la același simbol sunt întâlnite și în surse occidentale. În cartea sa despre geometria sacră, matematicianul danez Tons Brunés sugerează că sintagma „aceleași și totuși diferite“, dezbătută pe larg în lucrarea *Timaios* a lui Platon, este caracterizată prin două triunghiuri identice, cu deosebirea că unul dintre ele este în picioare, iar celălalt e inversat, formând o hexagramă.* Triunghiurile

* Tons Brunés, *The Secrets of Ancient Geometry – and Its Use*, traducere Tons Brunés, Charles M. Napier (Copenhaga, Rhodos, 1967), 1, pp. 248–249.

au fost considerate elementele constitutive originare ale Universului în filosofia anticilor, astfel încât pare logică reprezentarea uniunii la Platon dintre „Același și Celălalt“ ca două triunghiuri. Aceasta confirmă hexagrama $\star$ ca simbol pentru „fuziune“ – termenul lui Platon pentru armonia sau „căsătoria“ contrariilor.* Masculinul Δ reprezintă focul, probabil întrucât marginile sale ascuțite provocau durere și avea forma unei flăcări îndreptate în sus. În mod inconștient, el reflectă spaima străveche provocată de întâlnirea cu un vulcan activ, care scuipă foc îngrozitor și mortal. Forma opusă, femininul ∇ , simbolizează apa în tradiția ezoterică. Împreună, exprimate sub forma unei hexagrame, aceste două triunghiuri reprezintă *yang* și *yin*, bazându-se pe cea mai veche relație complementară dintre toate, interacțiunea creatoare dintre energia masculină și cea feminină.

Focul și muntele

În cartea *When God Was a Woman*, Merlin Stone postulează că invadatorii indo-arieni din est și nord i-au adus cu ei pe zeii masculini ai „focului“ când au cucerit popoarele matriliniare din Orientul Apropiat. Poate că ei și l-au imaginat pe zeul puterii și forței, al focului și luminii, ca urmare a întâlnirii cu un munte furios de foc, un vulcan în erupție care scoate pe gură căldură și lavă topită.** Conform acestei teorii, vulcanul este prototipul zeului focului care conduce prin putere, violență și intimidare. Această

* John Michell, *The Dimensions of Paradise: The Proportions and Symbolic Numbers of Ancient Cosmology* (1988, reeditare, San Francisco, Harper&Row, 1990), p. 193.

** Merlin Stone, *When God Was a Woman* (New York, The Dial Press, 1976), p. 67.

ipoteză se potrivește întocmai cu ideea triumphiului de foc drept simbol arhetipal pentru principiul puterii masculine și pentru faptul că holocausturile sacrificiale erau în mod universal oferite pe altare, movile și ruguri.

Același Δ se găsește adesea reprezentat printr-un stâlp falic sau o piatră cioplită care iese din pământ. Aceste movile sau altare preistorice, „înălțimile“ anatemei biblice, precum și *lingam*-ul falic erau onorate ca sanctuare masculine în India și în Orientul Mijlociu. Piramidele și rugurile erau construite de obicei în cinstea unei zeiți solare. Precum Avraam din cartea *Facerea*, constructorii de ruguri credeau că puternicul zeu de foc a cerut ispășirea sub formă de jertfe arse. Cuvântul „piramidă“, provenit din greacă, are ca rădăcină *pyr*, care înseamnă „foc“. Identificarea sunetelor consoanelor *p* și *r* cu proslăvirea arhaică a zeului masculin al soarelui/focului și cu piramida îi aparține lui Harold Bayley în cartea sa *The Lost Language of Symbolism*: „Se pare că piramida sau conul au fost la un moment dat simbolul universal al Focului Primordial.“* Atât Plutarh, cât și Platon au asociat piramida cu focul. Ceea ce probabil a luat naștere în preistorie ca venerare a unui vulcan activ numit „munte de foc“ a devenit în cele din urmă cultul unui zeu masculin furios, chiar și pe terenurile în care nu existau vulcani sau erupții amenințătoare.

Cercetările Marijei Gimbutas și ale altor antropologi sugerează că regiunile cu recolte generoase, precipitații abundente și condiții climatice temperate au generat religii întemeiate în jurul unei zeițe a Pământului iubitoare și generoase. În schimb, este mai puțin probabil ca triburile din stepile aride și deșerturi, unde realitățile vieții sunt dure, să fi format o relație cu această zeiță generoasă; acestea au

* Bayley, *Lost Language of Symbolism*, 2, p. 161.

adulat adesea zei războinici, dominatori și furioși. Rădăcinile clasice ale civilizației occidentale sunt preponderent grecești, iar mitologiile și religiile occidentale sunt în mod fundamental cele ale lumii elenizate din bazinul mediteranean, în care soarele intens a fost cel mai adesea asimilat cu principiul masculin/Logosul și atributele sale solare de putere, rațiune și lumină. Acest principiul masculin ascendent a retrogradat-o treptat pe Marea Mamă, zeița popoarelor neolitice, la un statut inferior în panteonul grecesc, în care Zeus era conducătorul masculin atotputernic, iar Hera era soția sa părăsită și trădată.

Începând cu anul 3000 î.Hr., în urma reorganizării civilizațiilor după modelul patriarhal, ca urmare a invaziilor ariene dinspre nord, numeroase imperii au fost conduse de un dictator care a deținut puterea absolută, un suveran oriental care acționa ca preot sau surogat al unui conducător atotputernic al Universului. Acest zeu tată al teneiului, al puterii și al tăriei este imaginat în timp ce aruncă fulgere din cer sau probabil modelat, așa cum s-a sugerat anterior, ca zeu furios al focului care sălășluia într-un vulcan primitiv. Triunghiul de foc s-a impus ca model dominant pentru instituțiile guvernamentale și religioase de pe întregul glob – sistemul bazat pe puterea absolută a liderului din vârful piramidei: cezarul Romei, papa, comandantul-șef. Triunghiul cu vârful în sus este modelul pentru „sistem“, fondat pe cuvântul rădăcină *stable*^{*}, guvernat de reguli stricte și conducând adesea prin intimidare. Iar V, vasul arhetipal care reprezintă femininul sacru, a fost devalorizat sistematic în decursul aceluiași milenii, ducând la privațiuni adânci pentru toți copiii Pământului.

^{*} În engleză, *establishment*; *stable* = „stabil“. (n.tr.)